

Gymnázium a SOŠ Moravské Budějovice

Osobnosti Sokola v Moravských Budějovicích

Seminární práce

Autor: Karel Chromý

Třída: 4. A

Číslo v třídním výkazu: 11

Vedoucí práce: PhDr. Alena Zina Janáčková

Školní rok: 2016/2017

Prohlašuji, že jsem tuto seminární práci vypracoval pod vedením vedoucí práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Moravských Budějovicích dne 23. 2. 2017

.....

Karel Chromý

Poděkování

V první řadě bych chtěl poděkovat PhDr. Aleně Zině Janáčkové, která byla mojí vedoucí práce a poskytovala mi užitečné rady při psaní této práce.

Dále bych chtěl poděkovat manželům Jičínským, archivářům v Moravských Budějovicích, kteří mi ochotně poskytovali prameny, z nichž jsem čerpal informace pro psaní práce.

Anotace

Tato práce se zabývá významnými osobnostmi Moravských Budějovic, kteří se podíleli na vzniku Sokola v Moravských Budějovicích.

V práci jsou uvedena životopisná data, podíl na spolkovém a politickém životě ve městě.

Nebylo však možné zmapovat celou historii všech osobností, protože se nedochovalo příliš materiálů popisujících jejich život.

Klíčová slova: Moravské Budějovice, Sokol, osobnosti Sokola

Obsah

Úvod.....	6
1. Eduard Špatinka.....	10
1.1. Osobní data.....	10
1.2. Spolkový život.....	12
1.3. Úmrtí.....	13
1.4. Význam Eduarda Špatinky.....	14
2. Josef Purcner.....	15
2.1. Osobní data.....	15
2.2. Spolkový život.....	16
2.3. Politický život.....	17
2.4. Účast na zemském sněmu.....	18
2.5. Úmrtí.....	19
2.6. Význam Josefa Purcnera.....	20
3. Jaroslav Palliardí.....	21
3.1. Osobní data.....	21
3.2. Spolkový život.....	21
3.3. Politický život.....	23
3.4. Kariéra v obecní samosprávě.....	24
3.5. Archeologický výzkum.....	28
3.6. Vědecká činnost.....	29
3.7. Úmrtí.....	30
3.8. Význam Jaroslava Palliardiho.....	30
4. František Šusta.....	32
4.1. Osobní data.....	32
4.2. Spolkový život.....	32
4.3. Úmrtí.....	35
4.4. Význam Františka Šusty.....	35
Závěr.....	36
Resumé.....	38
Seznam literatury a pramenů.....	39
Seznam příloh.....	41

Úvod

S historií Moravských Budějovic je silně spjata historie vzniku Sokola v našem městě. Jak se ukázalo v průběhu mého bádání, i Sokol v Moravských Budějovicích má svoji hlubokou historii.

Práce je rozdělena do částí, které se zabývají osobními daty významných osobností města, jejich spolkovým životem, politickým životem. Popisuje úmrtí i význam jednotlivých významných činitelů.

Čerpal jsem převážně z knih pana Emila Jenerála, Františka Jecha a archiválií města Moravských Budějovic.

Péče o fyzický a morální rozvoj člověka, soulad mezi individuálním a společenským úsilím, zdatnost a síla národa. To vše znamená Sokol, tělovýchovnou jednotu, jež rozvíjí člověka po fyzické i psychické stránce a díky níž se v temných dobách našich dějin sjednocoval celý český a československý národ.

Vznik Sokola a jeho filozofie

Po pádu Bachova absolutismu nastalo v Rakousku ve druhé polovině 19. století uvolnění politické situace, které přineslo novou vlnu vlasteneckých myšlenek a národních aktivit v českých zemích. Vznikaly nové spolky zejména vlasteneckého rázu. Sokol byl první tělocvičný spolek založený 16. února v r. 1862. *Zakladateli Sokola byli čeští vlastenci, kteří usilovali o povznesení českého národa. Rozhodující podíl měli Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner¹, kteří prosadili spojení všestranného rozvoje individua s národním programem². První sokolskou jednotou byla Tělocvičná jednota pražská³, která stála u zrodu organizovaného sportu v českých zemích.*

¹Jindřich Fügner se narodil v Praze jako syn Petra a Františky Fügnerových. Otec byl obchodník, původem z Litoměřic, jeho mateřštinou byla němčina, ale jeho rodina byla silně vlastenecky založená.

²Toto spojení je logické – založení Sokola je výsledek obrozeneckých snah povznést všeobecně českou kulturu, kde tato složka chyběla. In: Kratochvíl, J. a kol., Český a slovenský exil 20. století, Praha 2002, str. 94.

³Téhož roku se ustavilo dalších devět jednot na venkově. Internet: <http://www.sokol-cos.cz/COS/sokol.nsf/pages/prvni-roky-sokola-E2DD>.

Zásadami sokolského myšlení jsou především svoboda, demokracie, rovnost a spravedlnost pro všechny. Sokol vychovával členy ke kázni, k brannosti, k demokratickému smýšlení i snášenlivosti. Svoboda v sokolském pojetí je založena především na dobrovolně přijatých nutných omezeních v zájmu svobody druhých. *Každý je příslušníkem Sokola dobrovolně, je ale potřeba při své svobodě dodržovat dobrovolnou kázeň, která je typickou vlastností sokolů.*⁴ Sokol v různých etapách naplňoval naši národní historii. Od svého založení usiloval o dovršení národního obrození, které vyvrcholilo vznikem samostatného státu Čechů a Slováků. Podporoval svobodného a politicky uvědomělého občana, odpovědně pracujícího za svůj stát.

*Existenci Sokola lze rozdělit do několika období.*⁵

První období se pojí s formováním československé státnosti. Růst této organizace zaznamenával stále vyšší počet úspěšných založení nových jednot (nejen na českém území, ale i v zahraničí⁶, mezi nimi i vznik České obce sokolské (ČOS)⁷ a Svazu slovanského sokolstva.⁸

Druhé období je spojeno s koncem 1. světové války a vyhlášením samostatné Československé republiky⁹, znamená pro Sokol, čítající přes milion členů, jeho zlatý věk.

Třetí období¹⁰ historie této organizace nastalo s příchodem druhé světové války, nacismu a okupace ČSR Adolfem Hitlerem.

⁴ In: . In: Kratochvíl, J. a kol., Český a slovenský exil 20. století, Praha 2002, str. 94.

⁵ Kratochvíl, J. a kol., Český a slovenský exil 20. století, Praha 2002, str. 97 – 106.

⁶ V 19. st. byl Sokol založen např. v USA, Polsku, Rusku, Bulharsku nebo na Ukrajině. In: Waldauf, J., Sokol – malé dějiny velké myšlenky, Luhačovice 2007, str. 107, 108, 116, 117.

⁷ Česká obec sokolská (ČOS), založena roku 1889 po několikaletých integračních snahách, sdružovala v roce svého vzniku 229 jednot s cca 24 tisíci členy, postupem času se stala, společně s Moravsko-slezskou obcí sokolskou a Dolnorakouskou župou, součástí Svazu československého sokolstva. In: Kozáková, Z., Sokolské slety 1882 – 1948, Praha 1994, str. 8, 12.

⁸ Viz. str. 26. Svaz slovanského sokolstva, založený roku 1908, sdružoval na mezinárodním poli slovanské sokoly (ČOS, Związek polskich gymnastycznych Towarzystew sokolich v Austrii, Hrvatske sokoli savez, Župa Fruškogorská, Dušan Silni, Župa Bosensko-hercegovská, Zveza bogarskych junakov

⁹ 28. října 1918.

¹⁰ Kratochvíl, J., a kol., Český a slovenský exil 20. století, Praha 2002, str. 103 – 106.

Vznik Sokola v Moravských Budějovicích

Tělocvičná jednota Sokol v Moravských Budějovicích prodělala zajímavý a podivuhodný vývoj. Sokol v Moravských Budějovicích byl založen v době, kdy se český národ začal více věnovat svému vnitřnímu, kulturnímu a hospodářskému rozvoji. V rámci tohoto snažení usilovali moravskobudějovičtí Čechové o své povznesení a zviditelnění.

Roku 1864 založili první čtenářsko-pěvecký a divadelní spolek „*Budivoj*“¹¹. Podnět k založení Sokola v našem městě vyšel právě ze spolku *Budivoj*. 6. května 1889 byla Česká obec sokolská v Praze požádána o zaslání stanov. Vzápětí Josef Purcner, předseda *Budivoje* a starosta města Dr. Eduard Špatinka, místopředseda a advokát Eduard Adamík, jednatel a městský tajemník svolávají poradní schůzi. Schůze byla svolána na radnici na čtvrtek 9. května 1889. Dostavilo se 40 mužů. Schůzi zahájil Dr. Eduard Špatinka. Přednesl návrh stanov. Návrh byl schválen. Zvolená komise ve složení Dr. Eduard Špatinka, Josef Purcner ml., František Šusta a Eduard Adamík měla za úkol vypracovat žádost o schválení stanov na c.k. místodržitelství v Brně. Stanovy byly odeslány ke schválení dne 22. května 1889 a podepsali ji Dr. Eduard Špatinka, Eduard Adamík, Dominik Hájek, Josef Komzák, Josef Purcner ml., Josef Raboň, Jan Smetana a Fr. Šusta. Pomoc nabídl i starosta „Sokolské župní jednoty moravské“ Joža Barvič. Podmínkou však musí být členství v Sokolské župní jednotě moravské. Stanovy byly schváleny i s uvedeným dodatkem c. k. místodržitelství v Brně 19. června 1889 a tím byly vytvořeny podmínky pro ustavení jednoty.

¹¹ *Budivoj* vznikl v roce 1864, jako Čtenářsko-pěvecký a ochotnický spolek, který organizoval kulturní a vzdělávací činnost, zřídil městskou knihovnu, z jeho podnětu byla založena Vzájemná záložna, byl postaven Národní dům a např. byla v roce 1874 založena i Městská spořitelna

Ustavující valná hromada se konala v sobotu 13. července 1889 v sále městské radnice. Zahájil ji Dr. Eduard Špatinka, o historickém vývoji Sokola informoval Josef Purcner ml. Byly přečteny stanovy, přijato 29 členů a provedeny volby. Starostou byl zvolen Dr. Eduard Špatinka, místostarostu vykonával Jan Urbanec, náčelníkem byl Eduard Adamík. Členy výboru byli Jan Drahorád, Josef Purcner ml., Dominik Hájek, Vincenc Šplíchal, Josef Raboň, Antonín Beránek. Náhradníky byli Josef Komzák, Josef Koranda, revizoři František Šusta, Karel Melkus. Na pozici jednatele působil Josef Purcner ml. Pokladníka vykonával Dominik Hájek, hospodářem byl zvolen Jan Drahorád.

Za zakladatele Sokola v Moravských Budějovicích je tedy možno považovat Dr. Eduarda Špatinku a Eduarda Adamíka.

Založení jednoty netrvalo ani jeden celý rok, zatímco organizační vývoj jednoty a založení všech potřebných složek celé desetiletí. V tomto období končí dosavadní úzká spolupráce se znojemskou jednotou, s Jindřichem Nevrklou a začíná spolupráce s jednotou třebíčskou Janem Máchalem.

V roce 1892 byla místo „Sokolské župní jednoty Moravské“ ustanovena Moravskoslezská obec sokolská a z okrsků byly zřízeny župy. Tak vznikla 16. října 1892 župa západomoravská. Sídlem župy se v roce 1901 staly Moravské Budějovice. Starostou byl zvolen Jaroslav Palliardy, náčelníkem František Šusta, pokladníkem Antonín Haupt. Sídlem župy byly Moravské Budějovice až do r. 1905. Od r. 1906 se stala sídlem župy Třebíč. Významnou osobností v tomto období byl Jan Máchal, který se svou činností a znalostmi stal vůdčí osobností nejen v sokolské jednotě v Třebíči, ale i v jiných, naši jednotu nevyjímaje.

1. Eduard Špatinka

1.1. Osobní data

Dr. Eduard Špatinka se narodil 3. 1. 1838 jako syn mlynáře, starosty obce Nový Rousínov u Slavkova, zemského poslance a tvůrce vzorné ovocné, zelinářské a okrasné zahrádky Dominika Špatinky, který mu byl později vzorem v buditelské práci.

Studoval gymnázium v Brně, vysokou školu ve Vídni a ve Štýrském Hradci, kde získal doktorát. Již jako praktikant finanční prokuratury procestoval celou střední Evropu, později dvakrát Skandinávii a Rusko. V r. 1891 navštívil Itálii, Řecko, Egypt, Palestinu a Cařihrad.

Poté co se přistěhoval do Moravských Budějovic, se oženil s Annou Zeisbergovou, dcerou lékárníka se kterou měl dvě dcery Olgu a Marii. Olga Špatinková se provdala za Stanislava Maráka a druhá Špatinkova dcera Marie si vzala lékaře Sekeru. Bydlel „Na bráně“, pak u tchána ve staré lékárně, kancelář měl v Hladičově domě č. 2 (dnes spořitelna), později v domě č. 5. Nahoře měl byt a dole kancelář. Nakonec koupil od kanovníka Bečváře dům č. 78. v budoucí Špatinkově ulici.

V době, kdy Špatinka přišel do Moravských Budějovic, byli členy obecného zastupitelstva jen Němci a odrodilci, volení podle nespravedlivého zákona z r. 1861. Teprve nový volební zákon z r. 1881 umožnil definitivní obrat, bylo k tomu ovšem třeba z české strany vytvořit potřebné podmínky. *Dr. Špatinka pomáhal hlavně organizací lidu v ochranných a vzdělávacích spolcích.*¹² Účastnil se snah o vybudování Národního domu, realizovaných v r. 1893

¹² Jenerál, Emil. Soupis biografii z Moravskobudějovicka. Moravské Budějovice 1994, str. 356

V Moravských Budějovicích byl národním vůdcem, který připravil vítězství na radnici r. 1882 a duší kulturního života probouzejícího se městečka. Byl spoluzakladatelem, režisérem a hercem „*Ochotnického divadla*“¹³, jež zahájilo svou činnost r. 1877, hrál v div. Orchestru, zpíval na večerních besedách národní písně, a protože měl od mládí umělecké sklony, založil Špatinkovo kvarteto, které studovalo a předvádělo vrcholná díla světových mistrů. Špatinka ovládal hru na cello, na klavír byl hudebním virtuózem.

17. září 1871 se Špatinka zúčastnil tábora lidu u Jevišovic. Předsedou byl znojemský notář Jan Vlk. Eduard Špatinka byl zvolen místopředsedou a promluvil tu i Václav Kosmák. Hovořilo se o českých národních požadavcích. Tábora se mělo zúčastnit 15 – 16 000 lidí ze znojemska, moravskobudějovicka, krumlovska. Špatinka se přátelil s Václavem Kosmákem, který v letech 1866 – 1868 působil v Moravských Budějovicích jako kaplan. I když Kosmák odešel v roce 1868 do Hostimi, často se scházeli a dopisovali si. Václav Kosmák ho zvěčnil jako Dr. Hudce ve svém románu *Eugenie*. *Vylíčil ho jako velmi pohledného muže, který svým zpěvem národních písní získal srdce nejen všech budějovických dívek a v povídce Bída je zase jako Dr. Spravedlivý.*¹⁴

¹³ Jenerál, Emil. Soupis biografii z Moravskobudějovicka. Moravské Budějovice 1994, str. 358

¹⁴Jech, František: Obrázky z dějin Moravských Budějovic, str. 98 – 99

1.2. Spolkový život

V roce 1869 byl ustaven v Moravských Budějovicích první peněžní ústav Vzájemná záložna. Předsedou záložny se stal tehdejší starosta Vojtěch Frey, v předsednickém úřadu ho vystřídal právě v roce 1878 Eduard Špatinka a zůstal jím až do své smrti. Vzájemná záložna pod Špatinkovým vedením financovala postavení Národního domu. Ten se stavěl během let 1892 – 1893. Slavnostní otevření proběhlo 9. a 10. září 1893 za účasti spolků Budivoj, Sokol a Eliška Krásnohorská. Do Národního domu byla přenesena divadelní představení. V těchto představeních často hrávaly i obě Špatinkovy dcery.

Podílel se i na správě Městské spořitelny. Jeho jméno můžeme nalézt ve výboru Okrašlovacího spolku a stal se předsedou místního *odboru Ústřední matice školské po jeho založení roku 1883*.¹⁵ Jedním z počínů tohoto spolku bylo vytvoření mateřské školky, která byla otevřena 31. srpna 1884 a této slavnosti se zúčastnil také Zdeněk Fibich a F. A. Urbánek. Následoval Fibichův koncert. Skladatel Zdeněk Fibich později dokonce městu věnoval dvě skladby – *Missa brevis* a *Jarní romance*.

Špatinka byl skutečně duší společenského života města. Podílel se na organizaci koncertu svého přítele virtuosa Františka Nerudy 8. září 1889. Výtěžek z koncertu šel ve prospěch chudých občanů Moravských Budějovic.

Další velkou akcí, kterou zorganizoval Dr. Špatinka, byla přednáška cestovatele Dr. Emila Holuba. *Přednáška „O výzkumech a událostech poslední výpravy do Afriky“ se konala 15. srpna 1890 ve školní budově a Dr. Holub poté daroval škole četné přírodniny*.¹⁶

S Emilem Holubem se mohl Špatinka seznámit při svých cestách.

¹⁵Jech, František: Pamětní kniha str. 44 - 45

¹⁶Jech, František: Pamětní kniha, str. 53

V září 1893 se konala v Moravských Budějovicích národopisná výstava. Eduard Špatinka byl jmenován čestným předsedou a protektorem tohoto projektu. Nejenže měla výstava velký úspěch, bylo také dohodnuto, že se vystavené předměty stanou základem budoucího muzea.

Špatinka byl jedním z neaktivnějších zakladatelů tělocvičné jednoty Sokol a ženského pěveckého a vzdělávacího spolku Eliška Krásnohorská v r. 1891.

Ustavující schůze se konala 9. května 1889, kde byl Špatinka zvolen předsedou a vyzval jednatele spolku Budivoj a zároveň městského tajemníka Adamíka k přečtení stanov, které společně vypracovali. Vzniku Sokola také napomohl Sokol znojemský, který do začátku vypůjčil moravskobudějovickému stejnokroj a cvičební úbor. V roce 1890 byla župa moravská rozdělena na 5 okrsků. Starostou třebíčského okrsku se stal Dr. Špatinka. Téhož roku obdržel moravskobudějovický Sokol povolení k vlastnictví praporu. Sokol neměl ani vlastní spolkovou místnost, tu mu poskytoval Budivoj. První cvičení probíhala v tělocvičně budovy školy až do roku 1903, kdy byla postavena první sokolovna. Pro výstavbu sokolovny bylo ustanoveno družstvo, jeho členem byl i Eduard Špatinka. Na postavení tělocvičny Špatinka dokonce přispěl 100 zl.

V Sokole se angažovala i Špatinkova dcera Olga, která po založení ženského odboru roku 1899, byla v jeho výboru. Cvičitelem ženského odboru byl František Šusta a ženy ze Sokola se podílely i na vzdělávací činnosti. *Ženský odbor byl zrušen roku 1912 a jeho členky byly zařazeny do jednoty spolu s muži.*¹⁷

1.3. Úmrtí

Eduard Špatinka zemřel 20. května 1898. O úmrtí Špatinky informuje starosta obecní výbor. Po jeho návrhu se obecní výbor zúčastnil Špatinkova pohřbu, *položil věnec na rakev a po dobu obřadu byl vyvěšen na obecním domě černý prapor.*¹⁸

¹⁷Jech, František: Pamětní kniha, str. 6

¹⁸SOKA Třebíč, f. AM MB, Protokoly o sezeních výborových I 1889 – 1889, inv. č. 64

1.4. Význam Eduarda Špatinky

Po svém příchodu do Moravských Budějovic se stal duší společenského života. Podílel se na činnosti nebo dokonce založení mnoha spolků. Stál v čele Vzájemné záložny, která financovala výstavbu Národního domu, který se stal útočištěm Budivoje, prvního spolku, který v Moravských Budějovicích vznikl. Konaly se tu různé oslavy, společenské akce a divadelní představení. Jeviště Národního domu využívalo také Ochotnické divadlo. Představení Ochotnického divadla Špatinka režíroval, občas v nich i účinkoval a rovněž inicioval založení orchestru, které potom ochotnické hry doprovázel.

Založení Sokola v Moravských Budějovicích byla i jeho zásluha. Spolu s městským tajemníkem Adamíkem vytvořil stanovy tohoto spolku a stejně tak i ženského spolku Elišky Krásnohorské a místního odboru Ústřední matice školské. Na jeho pozvání přijel a vystoupil v Moravských Budějovicích skladatel Zdeněk Fibich, nebo také cestovatel Emil Holub. *V obecním výboru působil od roku 1877 a stal se tedy v roce 1882 součástí první české samosprávy ve městě.*¹⁹

Od 15. ledna 1869 až do své smrti působil v Moravských Budějovicích jako advokát, klavírní virtuóz, cellista, buditel, organizátor kulturního a hudebního života a života hospodářského. V roce 1883 byl jmenován čestným občanem Moravských Budějovic. V r. 1887 byl Špatinka zvolen zemským poslancem. Nechyběl u zrodu českého ochotnického divadelního spolku. Spolu s notářským koncipientem Josefem Limanovským zorganizoval sbírku na vybudování Národního divadla v Praze.

¹⁹SOKA Třebíč, f. AM MB, Protokoly o sezeních výborových I 1889 – 1889, inv. č. 64

2. Josef Purcner

2.1. Osobní data

Narodil se 2. února 1839 v Pavlicích v rodině hostinského Johanna. Jeho děd Josef byl řezníkem v Oblekovicích. Seznámil se s jedinou dcerou pololáníka Jana Urbánka Antonií, narozenou 12. června 1847, pocházející z Vísky (něm. Wiska, dříve předměstí Moravských Budějovic, dnes jejich součástí). Ke svatbě došlo 1. února 1866, ale satební smlouva byla uzavřena již 23. ledna 1865. Podle ní novomanželé Purcnerovi dostali od rodičů nevěsty víseckou usedlost s párem koní, vozem a orební náradí, v ceně 4 tisíce rakouských zlatých. Jelikož usedlost byla zadlužená, musel Josef Purcner odprodat 4 kusy polí a ještě roku 1868 byl na něm soudně vymáhán dluh 2 tisíce zlatých.

Purcner jako rolník vlastnil pár valachů, dva páry volů, býka, 15 telat, 10 krav, 4 vepře. Na svém statku zaměstnával dvě služky, dva čeledíny a pasáka, proto se více věnoval veřejné a politické činnosti než práci na statku.

Tchán Jan Urbánek vlastnil patrový dům na Horním rynku, který odevzdací listinou z roku 1884 věnoval své dceři Antonii. Urbánek i Purcnerovi tento dům dále pronajímali. Josefu a Antonii Purcnerovým se dne 23. ledna 1867 narodil první syn Josef. Ten se roku 1893 oženil s Vojtěškou Bertou Urbancovou, dcerou Jakuba Urbance. Studoval práva, později působil jako soudní auskultant v Přerově a u zemského soudu v Brně dosáhl hodnosti náměstka. Také působil jako právnický spisovatel a redaktor. Zemřel roku 1930 v Luhačovicích. Jejich druhý syn Jan (něm. Johann) se narodil roku 1870 a vystudoval teologický seminář. Roku 1894 byl vysvěcen na kněze a působil jako vojenský kurát v Blumově. Zemřel 4. února 1913 jako vojenský polní kurát.

2.2. Spolkový život

Po příchodu do Budějovic Purcner r. 1865 vstoupil do čtenářsko-pěveckého spolku Budivoj, r. 1870 se stal jeho předsedou a zůstal jím až do smrti. Budivoj po dobu jeho předsednictví působil jako hlavní organizátor společenského života v Moravských Budějovicích a mezi jeho členy můžeme najít další vlivné osobnosti. Jako předseda Budivoje zastupoval spolek navenek, řídil valné hromady, svolával a řídil výborové schůze, prohlížel došlé spisy a podpisy spolu s jednatelem, stejně jako spolkové listiny. Zodpovídal se výboru a valné hromadě. Každý rok na první valné hromadě podával Purcner zprávu o činnosti spolku. Velké množství nových spolků vznikalo přímo na popud Budivoje. Příkladem je Okrašlovací spolek, který vznikl roku 1882. Předsedou se stal František Vašek a ve výboru tohoto spolku najdeme i jméno Josefa Purcnera.

Spolu s Eduardem Špatinkou, Janem Funtíčkem a Janem Plockem vypracoval stanovy ženského spolku Eliška Krásnohorská. Josef Purcner mladší, syn starosty, v té době studenta práv, byl na ustavující valné hromadě zvolen jednatelem nového spolku.

Josef Purcner přímo inicioval založení českého Sboru dobrovolných hasičů. Ve městě již existoval německý sbor. Ustavující schůze se konala 18. července 1899 a předsedou byl zvolen právě Josef Purcner. Vstříc tomuto spolku vyšel i obecní výbor, který rozhodl postavit sboru skladiště z rezervního fondu pojišťovny. V budově, kde se nacházelo hasičské skladiště, byla také zřízena dětská opatrovna a stravovací stanice. Pro malou návštěvnost však byla opatrovna i stanice zrušeny.

Roku 1889 podepisuje Purcner jako první pozvánku na založení Sokola.²⁰
Postavení sokolovny se již nedožil, to už ho zastoupil jeho syn právník Josef.

²⁰Dějiny Moravských Budějovic. Třebíč 1997, str. 182

2.3. Politický život

V roce 1869 vznikla Vzájemná záložna, Purcner se stal místopředsedou. Po výhře české strany v obecních volbách přešla i správa druhého peněžního ústavu (Městské spořitelny) do českých rukou a znovu ve vedení figuroval i Josef Purcner. Obecní výbor byl totiž zároveň výborem spořitelny. Až z tohoto výboru bylo poté voleno ředitelství a funkcionáři. K úplnému oddělení správy obce od správy spořitelny došlo v roce 1891.

Josef Purcner byl členem moravskobudějovického obecního výboru již od roku 1871 a roku 1874 radním. Bohužel protokoly k zasedání obecního výboru jsou zachovány až od roku 1881. Pro předchozí období tedy nemůžeme zjistit větší podrobnosti o vystupování Purcnera v obecním výboru. Do čela radnice se postavil v roce 1882, ale jeho podpis jako starosty se objevuje v protokolu ze zasedání výboru už 19. června 1881. Byl tak prvním českým starostou města.

Purcner jako starosta měl na starost zastupování obce navenek, řídil kancelářské práce, zodpovídal za činnost policie týkající se čeledi a dělníků a mravnostní policie, dodržování čeledního řádu, zodpovídal za chudinství, obecní dobročinné ústavy, školství, smírčí úřad, dobrovolnou licitaci, stavební policii a dohlížel na celou správu a obecní jmění.

Jedním z větších úkolů, které řešila obecní samospráva v čele se starostou Purcnerem, byla stavba nové školní budovy. Stávající prostory již počtu žáků nedostačovaly a v roce 1886 tedy obecní zastupitelstvo rozhodlo postavit budovu novou. Stavba byla zadána J. Svobodovi. Stavět se však začalo až v září 1887 a rok poté 9. září byla slavnostně otevřena po návrhu starosty ku příležitosti 40. výročí nástupu císaře Františka Josefa na trůn. Prvním ředitelem se stal Emanuel Krška a do rozsáhlé budovy se vešla škola měšťanská dívčí i chlapecká. Pro starostu postavením budovy záležitost neskončila a ještě 30. září v zasedání obecního výboru zařizují postavení nového chodníku a kanálu u školy.

Mezi další události a stavby v Moravských Budějovicích, na jejichž uskutečňování se jako starosta podílel, patřily: slavnostní příjezd vlaku Znojmo-Jihlava z roku 1886, jemnické lokálky 1896 a otevření hejtmanství téhož roku, r.

1888 postavení obecných a měšťanských škol, výstavba nové budovy okresního soudu, /atd./. Roku 1890 žádali němečtí hasiči o pozemek na stavbu depa.

Dále jako starosta v srpnu 1896 navrhuje zavedení místních policejních opatření a žádá o jednoho policejního strážníka více, jelikož dosavadní policejní službu považuje za „mizernou“; v červenci 1896 poukazuje na nutnost zřízení kanalizace od budovy školy a hejtmanství; v prosinci r. 1897 zřizuje chudinský fond pro město; v květnu 1898 kladně vyřizuje žádost bruslařského družstva k propůjčení sádky k účelu zřízení veřejné plovárny, /atd./. Stal se také předsedou místní školní rady.

2.4. Účast na zemském sněmu

Moravský zemský sněm byl obnoven roku 1861. Voliči byli opět rozděleni do tří kurií a jejich počet byl omezen volebním cenem. Poslanci sněmu rozhodovali o záležitostech týkajících se zemědělství, veřejných staveb ze zemských prostředků, o zemských financích celkově, o školských a církevních záležitostech. Josef Purcner byl zvolen 30. 6. 1884 ve III. kurii za okres Dačice a Jemnice za poslance Moravského zemského sněmu. V roce 1879 kandidoval i do říšské rady za jihomoravský venkovský obvod, kde však zvítězil jeho protikandidát J. Fux.

Aktivita Josefa Purcnera na zemském sněmu byla velmi malá. *Vystoupil roku 1885 jako zpravodaj komunikačního odboru v záležitosti vystavění silnice od česko-moravské hranice, přes Matějovec, Český Rudolec, Lidheřovice do Dačic.*²¹ Poté až v roce 1889, kdy znovu jako zpravodaj komunikačního odboru vystupuje opět v záležitosti výstavby silnic.

²¹Sněmovní listy r. 1885, str. 335

*Žádal o předání vyřízení petice obce Heřmaneč za výstavbu okresní silnice od Studence přes Maršov, Horní Němčice, Heřmaneč, Lipnice a Markvarec.*²² Zároveň se vyslovuje pro poskytnutí finanční podpory obcím za škody způsobené na okresních silnicích povodněmi roku 1889.²³ Vystoupení Josefa Purcnera se tedy týkala hlavně záležitostí spojených s výstavbou a údržbou silnic. Konkrétně v dačickém okrese, za který byl také na zemský sněm zvolen. Na další jeho projev o obtížích a daňovém zatížení rolnického stavu, čerpal ze svých osobních zkušeností nejen jako majitele statku, ale spíše ze svého mládí a z poměrů, ze kterých pocházel.

2.5. Úmrtí

V posledním roce života se zdá, že Purcner trpěl vleklým zánětem ledvin. Ještě 30. září 1900 řídil zasedání městské rady. Josef Purcner zemřel dne 14. října 1900 bez zanechání poslední vůle, proto dle zákona byli určeni jako jeho dědicové synové a manželka. V dědickém řízení jsou vypsány movitosti a nemovitosti, které po sobě zanechal. Mezi movitostmi jsou jmenovány šactvo, „skvosty“, nábytek, tři krávy a čtyři vepři, v celkové ceně 450 korun. V nemovitostech je vyjmenovááno spoluvlastnictví pozemku v Moravských Budějovicích (pole, pastvina, louka apod.) ve výměře 11 jiter a 2095 čtverečních sáhů v celkové hodnotě 6 135 korun. Na knížce v občanské záložně měl uloženo 1 450 korun. To vše ale bylo zatíženo dluhem 5 995 korun a 47 haléřů, který se zavázala zaplatit vdova po Josefu Purcnerovi.

Úmrtí Josefa Purcnera oznamuje v zasedání obecního výboru radní Urbanec dne 15. října 1900. Všichni členové vzdávají zesnulému starostovi povstáním hold a dohodli se položit na rakev věnec a zúčastnit se pohřbu i zádušní mše.

²²Sněmovní listy r. 1889, str. 186

²³ Sněmovní listy r. 1889, str. 76

V Letopisech obecné a měšťanské školy čteme: „Dne 14. října zemřel, raněn mrtvicí, starosta našeho města Josef Purcner, předseda místní školní rady, zakladatel naší školy a její příznivec nevšední. Zemřel v 62. roce věku svého. V úterý 16. října doprovodily jej žákyně a učitelský sbor na hřbitov. Odpočívej v pokoji - po boji!“

2.6. Význam Josefa Purcnera

V dějinách Moravských Budějovic zůstane zapsán jako první český starosta, tento úřad vykonával od roku 1882 až do své smrti v roce 1900. Nejdůležitějším počinem byla stavba nové školní budovy. Zapojil do spolkového života, byl dlouholetým předsedou Budivoje, tento post vykonával 30 let. Podílel se na činnosti Okrašlovacího spolku a spolu s Eduardem Špatinkou na vytvoření ženského spolku Eliška Krásnohorská. Jeho zásluhou bylo založení českého hasičského sboru.

3. Jaroslav Palliardi

3.1. Osobní data

Narodil se 10. 2. 1861 v Telči v rodině okresního soudce italského původu. Studoval na německém piaristickém gymnáziu v Kroměříži, rok na německé a tři roky na nově zřízené české univerzitě v Praze na Právnické fakultě. 14 let pracoval v notářské kanceláři známého výrazného národního činitele notáře Jana Vlka ve Znojmě. Roku 1897 se stal notářem ve Vranově nad Dyjí a po roce a půl (1898) se přestěhoval do Moravských Budějovic. Po příchodu se téměř ihned zapojil do moravskobudějovického spolkového dění. V Moravských Budějovicích bydlel roku 1900 na náměstí v domě číslo 14 spolu se svojí manželkou Marií, dcerou Vlastou a služkou Johanou Piglovou.

3.2. Spolkový život

Na podzim roku 1899 spoluzaložil místní odbor Národní jednoty pro jihozápadní Moravu. V roce 1900 byl zvolen jako místopředseda nejstaršího českého a v té době nejvážnějšího čtenářsko-pěveckého ochotnického spolku Budivoj a současně náměstkem starosty Sokola. V letech 1902-1911 byl starostou Sokola a v letech 1902-1906 starostou Západomoravské župy sokolské. V roce 1906 se stal hlavou Politického pokrokového klubu pro jihozápadní Moravu, který sám založil.

a) Budivoj

1. ledna 1900 vstoupil do spolku Budivoj, byl zvolen jeho místopředsedou. Ve spolku působil až do roku 1906, kdy se na půdě tohoto spolku odehrála roztržka, která zapříčinila jeho odchod. 6. ledna 1906 si na valné hromadě Jaroslav Palliardi stěžuje, že o přijetí tří nových členů do spolku byli obeznámeni oběžníkem den před valnou hromadou, odvolává se na článek číslo šest stanov a žádá jejich přečtení. Po přečtení zmíněného článku stanov nastala hádka. Členové spolku se přeli o oprávněnosti přijetí těchto tří členů. Po následném hlasování se většina vyslovila pro setrvání ve spolku.

Předseda spolku Picka zřejmě narážel na výsledek obecních voleb, kde pokroková strana vedená Palliardim porazila dosavadní konzervativní vedení města

(kam patřil i Picka). Novým starostou města se stal Eduard Blažek, který tento úřad vykonával až do roku 1909. Tento spor byl tedy zřejmě dohrou voleb a prohry dosavadní správy města, která ve volbách úplně propadla. Palliardiho národně pokroková strana vznikla 3. září 1905 a 15. září bylo v Našich novinách otištěno její svolání. V tomto článku, pod kterým byl podepsán Palliard jako předseda strany a další její členové, kritizují dosavadní vedení města, které se nepřizpůsobuje požadavkům doby, naopak pokroková strana slibuje změnu a lepší správu obce.

Po této schůzi vystoupilo několik členů z Budivoje, mezi nimi i Jaroslav Palliard. Kromě několika vzkazů členů, kteří odmítali nastoupit do funkcí, do kterých byli zvoleni, došel spolku Budivoj také list, kde své vystoupení podepsaní odůvodnili tím, že Budivoj by měl být spolkem nestranným, někteří členové se však podle toho nechovají. Zároveň vyjádřil i lítost, že se musí loučit s mnoha členy, se kterými navázali přátelské vztahy. Mezi podepsanými můžeme najít starostu Eduarda Blažka, Stanislava Maráka, Františka Šustu, Jakuba Osvačila a další. Od této chvíle vystupují v Moravských Budějovicích dvě strany pokroková, kterou ve spolkovém životě představoval Sokol a byla podporována Městskou spořitelnou, a konzervativní, kterou zaštiťoval spolek Budivoj a Vzájemná záložna.

b) Sokol

V letech 1902–1911 byl Palliard starostou Sokola, ještě předtím již krátce po svém příchodu do Moravských Budějovic byl zvolen místopředsedou a také byl členem výboru pro stavbu sokolovny. Slavnost otevření sokolovny probíhala ve dnech 11. – 12. července 1903 a Jaroslavu Palliardimu jako starostovi Sokola byly předány zástupcem Družstva pro výstavbu sokolovny klíče. Sokolovna u sv. Jana, jak se jí začalo říkat, sloužila svému účelu až do roku 1929, kdy se sokolská cvičení přesunula do sokolovny nové, kterou Sokol využívá dodnes. Od roku 1913 do 1921 byl Jaroslav Palliard na svou žádost pouze místostarostou a v letech 1902–1906 starostou župy západomoravské. V letech 1902–1906 byl starostou Západomoravské župy sokolské. V roce 1906 se stal hlavou Politického pokrokového klubu pro jihozápadní Moravu, který sám založil.

3.3. Politický život

Jaroslav Palliardi rovněž byl předsedou Národní jednoty a Politického pokrokového klubu pro jihozápadní Moravu, jehož ustavující valná hromada se konala 6. května 1906. Pokrokové hnutí na Moravě vzniká postupně. Prvním uskupením pokrokově smýšlejících se stala Mladá Morava, která vznikla po vystoupení několika nespokojených stoupců lidovců ze strany, brzy však zaniká. Poté stoupcem nových politických směrů na Moravě (kromě pokrokářů také realisté, národní socialisté) našli cestu k vzájemné spolupráci v rámci tzv. moravského pokrokového hnutí. Nejsilnějšími frakcemi byli právě radikální pokrokáři a realisté, kteří společně vytvořili moravskou pokrokovou stranu v letech 1906-1907.

Podle programu moravské pokrokové strany bylo jejím úkolem pracovat tak, aby národ šel k přímému řízení všech záležitostí poctivě a pokrokově. Základem státního pořádku má být svobodná obec, dále orgány okresní a krajské. Zemi má být ponechána zákonodárná moc. Pokroková strana rovněž vyžaduje úplné nabytí svobod bez jejich omezování. Budoucí uspořádání Rakouska vidí jako federaci autonomních států podle státoprávního principu, jelikož národnostní autonomie není proveditelná. Národnostní otázky se mají poté řešit v jednotlivých zemích, popřípadě územích podle převahy obyvatelstva. Ovšem úřady by měly pracovat v obou zemských jazycích.

To, že Jaroslav Palliardi zastával pokrokové myšlenky, dokazuje také manifestační schůze, která se konala 28. listopadu 1905 na radnici na podporu přímého, všeobecného a rovného hlasovacího práva, při které vedl Palliardi průvod městem čítající přes 2000 osob. Jeho Politický pokrokový klub v září 1906 uspořádal tábor lidu na oslavu Karla Havlíčka Borovského, kde promluvil i T. G. Masaryk, který byl hostem Palliardiho a do města zavítal při svém pobytu v Kruceburku. Příčinou k návštěvě mohlo být také to, že Palliardiho názory byly blízké těm, co zastávali Masarykovi realisté.

Kromě Pokrokového klubu založil Jaroslav Palliardi ještě jeden spolek „*Volná myšlenka*“ a to poté, co se svojí manželkou navštívil kongres Volné myšlenky v Praze ve dnech 10. – 12. září 1907. Jak již název napovídá, podporuje

volné myšlení a odmítání spoutání člověka názory někoho dalšího, tradicí, knihou nebo citem a snaží se ho nahradit racionalitou.

O tom, že Jaroslav Palliardi podporoval též protiklerikální nálady, svědčí, že uspořádal další tábor lidu. Tentokrát proti pokusu o suspendování učitele Fr. Vildomce, protože vystoupil z církve. První necírkevní sňatek se v Moravských Budějovicích odehrál 2. dubna 1907. Z tohoto občanského sňatku se také narodilo první dítě bez vyznání. V roce 1921 najdeme v Moravských Budějovicích již 93 osob bez vyznání.

3.4. Kariéra v obecní samosprávě

Jaroslav Palliardi byl členem obecního výboru od obecních voleb konaných v roce 1902. Jednou z hlavních záležitostí, které výbor projednával, se stalo zřízení české střední školy v Moravských Budějovicích. Hlavními iniciátory byli školní inspektor Jan Funtíček a Dr. Josef Worel. Jak moc obec o zřízení gymnázia stála, je patrné z toho, jak postupem času je čím dál více ochotna střední školu sama financovat. 30. ledna 1901 bylo dohodnuto dodat byt pro ředitele a školníka a udržovat budovu gymnázia. Obecní výbor vypravil několik deputací na místodržitelství do Brna, kterých se zúčastnil i Palliardi, kde však bylo prosazováno zřízení gymnázia ve Znojmě. V roce 1910 informuje Dr. Josef Kvíz zastupitele, že Národní rada v Brně rozhodla vytvořit novou střední školu ve Znojmě a v Moravských Budějovicích zřídit učitelský ústav. Avšak již 13. března 1911 se obecní výbor jednomyslně vyslovil pro zřízení reálného gymnázia ve městě. Podal žádost na c. a k. ministerstvo. 13. července bylo obsazeno místo ředitele ústavu, stal se jím Dr. Josef Fišer. První školní rok započal již v září toho samého roku.

Následujícím úkolem bylo nalézt vhodné prostory pro vyučování a vybudování samostatné budovy. Vyučování začalo provizorně v prostorách obecní budovy a výuka tělocviku v sokolovně. Jako vhodné místo pro budovu gymnázia byly určeny parcely přiléhající ke hřbitovu, který bude přeměněn v park a gymnázium bude obklopeno zelení a park bude ústít k císařské silnici. Vytvořeno bylo několik plánů, u kterých se vystřídal několik architektů. Konečné plány byly

vyhotoveny za pomoci Dr. Worla a školního inspektora Funtíčka. Stavět se začalo v červnu 1913 a školní rok 1914 již byl zahájen v nové budově. Budova gymnázia s dalšími stavebními úpravami slouží svému účelu dodnes. Jak velkou finanční zátěž údržba gymnázia a stavba nové budovy pro město znamenala, dokazuje to, že již od konce války a nastolení nového státu, žádají obecní zastupitelé o jeho zestátnění, ke kterému došlo roku 1919.

Palliardi byl také členem komitétu obecního výboru pro záležitost zřízení dráhy, která by spojovala jižní Čechy, západní a jižní Moravu. Poprvé o tomto projektu informoval obecní výbor Ed. Blažek jako koncept dráhy z Moravského Krumlova do Moravských Budějovic a na další schůzi už o jednání v Želetavě o projektu České Budějovice – Moravské Budějovice. Obec zároveň podala žádost o prozatímní koncesi. Tento projekt se v červenci 1906 rozšířil na dráhu Jindřichův Hradec – Telč – Želetava – Moravské Budějovice – Jaroměřice nad Rokytinou. V září 1911 schválil obecní výbor příspěvek na vybudování trati, tentokrát Moravské Budějovice – Želetava – Nová Říše. Podrobné plány byly vyhotoveny hlavně pro trasu Želetava – Moravské Budějovice. K realizaci však nikdy nedošlo kvůli nedostatku financí.

Po obecních volbách roku 1905 byl zvolen Palliardi radním. Při rozdělování činnosti představenstva města obdržel tyto úkoly – dohled nad čeledním řádem, mravnostní a zdravotní policií, školstvím, smírčím soudem a řešení domovských záležitostí. Zároveň spolu s Františkem Šustou a Stanislavem Marákem dostal na starost vypracování nových pojmenování ulic a náměstí. Musel být nejdříve upraven polohopisný plán a tímto úkolem byl pověřen Jaroslav Palliardi.

9. února 1911 byl na schůzi obecního výboru vysloven návrh na vytvoření odborů. Byl schválen a Palliardi se ocitl v čele národohospodářského odboru spolu s Dr. Worlem (dále vznikl ještě finanční a stavební odbor).

Předmětem mnohých diskuzí a zřejmě i hádek se stala městská cihelna. Ve správě obce se nacházela od roku 1886. V roce 1906 se objevují první stížnosti na její neúčinnost. Výroba byla nákladná a nedostačovala ani potřebám města. Stávala se tedy postupně nevýdělečnou. Samospráva města se snažila tento problém řešit. Jedním z řešení bylo zefektivnění výroby pořízením strojů a při hlasování se pro toto

řešení vyslovil i Palliardi. Strojní zařízení dodala I. brněnská strojírna a v únoru 1912 bylo obsazeno místo strojníka.

Ve stejném období, kdy obecní výbor řešil stavbu budovy gymnázia a cihelny, se zařadilo na pořadí jednání i zřízení nového hřbitova. Staré hřbitovy byly úplně odklizeny v první čtvrtině 19. století (při špitále u sv. Anny a u kostela sv. Jiljí). Další hřbitov u kaple sv. Jana Nepomuckého krátce sousedil s novou budovou gymnázia, a to až do roku 1921, kdy byl přeměněn v park. 4. května 1910 se obecní výbor rozhodl hledat místo vhodné pro nový hřbitov. Po nalezení a odkoupení pozemků byl schválen návrh Jaroslava Palliardiho, podle nějž byla vrchní část hřbitova katolická, zbytek ovšem mohli využívat i občané jiného vyznání. Stavbu prováděl Antonín Babák a do hřbitova bylo umožněno pochovávat od 3. listopadu 1913. Slavnostního otevření se zúčastnili i dva evangeličtí duchovní.

Během válečných let 1914 – 1918 zasedal obecní výbor nepravidelně a musel být často doplňován náhradníky, poté, co někteří členové narukovali. Největším problémem se však staly finance. Městská pokladna byla vyčerpána hlavně stavbou nové budovy pro gymnázium a dalšími náklady potřebnými pro chod školy. Dluhy splácelo město půjčkami ze spořitelny a zvyšováním přírážek k přímým daním, které dosahovaly závratných výšek (rok 1916 210% a roku 1918 již dokonce 300%). Město muselo poskytnout také několik válečných půjček, které se kvůli neúspěšnému finančnímu stavu pokoušelo nejdříve odmítat.

Jaroslav Palliardi zastával důležitou roli i během války. Informoval občany Moravských Budějovic o situaci na frontě podle novinek, které obdržel z Prahy. Další zprávy o válce poskytoval Jaroslav Kvíz, ten tlumočil zprávy ze zahraničních novin neutrálních států a František Šusta, kterému pomáhaly styky v organizaci Sokol a zprávy od ruských zajatců. V září 1917 svolal schůzi Pokrokové strany na radnici, kde byl vyjádřen souhlas se státoprávním prohlášením na říšské radě. 5. března 1918 byla ustanovena místní organizace České strany státoprávní. Palliardi byl zvolen předsedou a následně poté v červnu svolal na radnici důvěrnou schůzi, kde se probíral současný politický stav.

Zpráva o převratu se do Moravských Budějovic dostala jako do většiny obcí až 29. října. Městem se na oslavu táhl pochod, v jehož čele byl nesen sokolský prapor a hrála studentská kapela. O důležitosti tohoto okamžiku před radnicí

promluvil starosta Josef Indra i Jaroslav Palliardi. 31. října byl ustaven okresní Národní výbor a předsedou se stal Palliardi.

Již brzy muselo představenstvo města řešit velký problém. V listopadu 1918 vytvořili čeští Němci na jihu Moravy provincii Deutschsüdmähren, jejíž hranice vedly mezi Moravskými Budějovicemi a Znojmem. Moravské Budějovice by se tak staly pohraničním městem. Četné obavy také vytvářela skutečnost, že se město nacházelo na spojnici mezi dvěma německými městy – Jihlavou a Znojmem. Pořádek ve městě hlídal vojenský oddíl spolu s důstojníky v záloze, kteří ve městě zrovna pobývali, a byla vytvořena sokolská a následně i studentská stráž. Za úkol dostali hlídat nádraží a kontrolovat povozy projíždějící městem. Vojákům prchajícím z fronty byly odebírány zbraně a zadržovány potraviny, které mířily do Znojma, nebo dále do Vídně. Vojenský oddíl a sokolská stráž se také zúčastnili dobývání Znojma.²⁴

²⁴ Jech, František: Pamětní kniha, str. 160 – 168

3.5. Archeologické výzkumy

Zájem pro sběratelství probudil v Palliardim telčský civ. geometr Bílek. Úměrně s jeho vědomostmi rostly i jeho sbírky. Těžiště práce leželo v mladší době kamenné.

Jako archeolog se zajímal o pravěk, především o období neolitické a eneolitické. Za svého 14. letého pobytu ve Znojmě objevil na sídlišti ve Znojmě-Novosadech (r. 1888) neolitickou kulturu a tzv. moravskou malovanou keramiku. Tento objev se dostal do podvědomí světové archeologie publikováním ve Vídeňských zprávách komise císařské a královské akademie věd. Palliardi říkal, že Znojmo bylo pro něho v archeologii střední školou.

Od 90. let společně s Františkem Vildomcem prováděl výzkumy v Jaroměřicích nad Rokytnou, ve Střelicích, v Boskovštejně, v Křepicích. Později pak odhalil v r. 1911 za svého moravskobudějovického pobytu pro získání zkušeností s vykopávkami u Boskovštejna a na Starém zámku u Jevišovic vývoj kultury s moravskou malovanou keramikou a koncipoval první vědeckou periodizaci celého eoleolitu a eneolitu. Toto chronologické třídění zpřesnil a doplnil po jeho smrti spolupracovník a pokračovatel František Vildomec, ředitel školy z Boskovštejna. Oběma pracemi se Palliardi trvale zapsal do evropské historie pravěku. Sbírkou obsahovaly skvělý studijní materiál a mnohé exponáty byly včas zachráněny před neúprosnou zkázkou.

J. Palliardi a Fr. Vildomec byli soukromým týmem archeologů. Náklady na cesty, mzdy dělníků za kopání hradil Palliardi ze svých prostředků. Kromě zpracování materiálů navštěvoval tuzemská i cizokrajná muzea a vědecké ústavy. Ovládal všechny současné otázky právní, školské, osvětové, politické, náboženské a mravní. Vedle národního měl i sociální cítění a postoj bojovníka za svobodu svědomí.

Základ obecného rozvoje národa viděl v pokrokovém učitelství a to si jej velice vážilo, i když část učitelů odrazoval svým poměrně málo snášenlivým ateismem. Spolu s rodinou vystoupil z církve a zůstal bez vyznání. Byl přesvědčený ateista a zanícený archeolog. V roce 1906 založil a stal se předsedou Volné myšlenky

v Moravských Budějovicích. Palliardimu se dostalo pocty i tím, že ve dnech 14. a 15. srpna 1920 se konal v Moravských Budějovicích IV. Sjezd českých archeologů. Dopoledne bylo věnováno návštěvě a prohlídce sbírek a odpoledne odborným přednáškám v sokolovně. V roce 1923 byla zřízena na budějovickém reálném gymnáziu Nadace J. Palliardiho pro vynikajícího žáka bez vyznání nebo se zájmem o archeologii. J. Palliard byl organizován v lidové pokrokové straně Dr. Adolfa Stránského a je uváděn spolu s Josefem Indrou, Karlem Geigrem a Dr. Josefem Kvizem mezi místní předáky této strany.

S sebou do Moravských Budějovic přinesl J. Palliard zárodek svých archeologických sbírek, které byly uloženy v domě číslo 11, kde sídlila také jeho notářská kancelář. Jaroslav Palliard prováděl archeologické výzkumy ve Znojmě a jeho okolí, kde zkoumal raně středověké kultury. Poté co se přestěhoval do Moravských Budějovic, pokračoval ve svých výzkumech i tady. K praktikám tehdejší archeologie patřilo vytváření vlastních archeologických sbírek. Ta, co vytvořil Palliard, nakonec zabrala pět místností a po jeho smrti byla zakoupena Moravským zemským muzeem v Brně. Kompletní sbírku lze dnes sestavit podle dochovaných fotografií a zejména podle Katalogu předhistorických sbírek Jaroslava Palliardiho v Moravských Budějovicích, který je uložen archivu Archeologického ústavu MZM v Brně. Nejvíce nálezů pochází z mladší doby kamenné.

Možnost prohlédnout si Palliardiho sbírky měli hosté Archeologického sjezdu, který pořádal Palliard ve dnech 14. – 15. 1910. Součástí také bylo několik odborných přednášek a návštěva míst, kde prováděl své výzkumy (kromě Jaroměřic nad Rokytnou také Grešlové Mýto, Boskovštejn a Jevišovice).

3.6. Vědecká činnost

V r. 1893–1900 byl J. Palliard redaktorem Časopisu Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci a po odborné stránce jej pozvedl na vysokou úroveň. Měl velkou knihovnu, sledoval odbornou literaturu a udržoval si přehled o dění v evropské archeologii jako málokterý jiný badatel u nás. Vybudoval si archeologickou sbírku ve své době unikátní, kterou tvořilo 600 ks neolitických nádob, více než 500 ks neolitických hlazených kamenných nástrojů, 1033

keramických nádob z doby mladšího pravěku a množství doprovodného materiálu. Literární dílo zahrnuje přes 60 vědeckých studií nejen v časopisu, ale také v Památkách archeologických a ve vědeckých časopisech vídeňských.

3.7. Úmrtí

Do poslední chvíle svého života pracoval ještě na archeologickém spisu. Zemřel dne 12. března 1922 v jednu hodinu ráno na následky mrtvice. Úmrtní oznámení připomínalo Palliardiho jako „muže ryzího charakteru“. V nekrologích byla zdůrazňována jeho zásadovost, přátelství k lidu, nekompromisnost až radikálnost, ale přitom prozíravost. Vzpomínali na něho jako na „člověka dětsky dobrého, věrného v přátelství neznajícího zloby“. Pohřeb se konal 15. 3. 1922 za krásného, slunného odpoledne. Pozůstatky byly uloženy v kovové rakvi a vystaveny v Sokolovně v Moravských Budějovicích. Po obřadu byly tělesné pozůstatky převezeny do Prahy ke zpopelnění. 15. září 2015 byla na domě, ve kterém v Moravských Budějovicích žil, odhalena pamětní deska s portrétem. Odhalení se konalo při příležitosti Mezinárodního archeologického symposia 100. výročí chronologie neolitu a eneolitu Jaroslava Palliardiho.

3.8. Význam Jaroslava Palliardiho

Jaroslav Palliardí byl notář a amatérský archeolog, zastával pokrokové a protiklerikální myšlenky. Byl předsedou Pokrokového klubu a Volné myšlenky. Po příchodu do Moravských Budějovic na podzim 1899 spoluzaložil místní odbor Národní jednoty pro jihozápadní Moravu a stal se prvním předsedou. V roce 1900 byl zvolen místostarostou Sokola. Patřil k těm, kteří Sokol v Moravských Budějovicích zakládali. Byl také členem spolku Budivoj, až do roku 1906, kdy kvůli roztržce na valné hromadě odchází. Tato roztržka byla odrazem sporu dosavadního konzervativního vedení města a nově zformované pokrokové strany Jaroslava Palliardiho, která vyhrála obecní volby. Pokrokově smýšlející členové Budivoje odchází spolu s Palliardím a soustředí svou činnost kolem spolku Sokol. V době, kdy byl Palliardí členem obecního výboru, řešilo zastupitelstvo města několik důležitých projektů. Jedním z nich bylo zřízení české střední školy. Po dlouhém

snažení a vyjednávání bylo zřízeno gymnázium na náklady obce roku 1911, avšak po velkých finančních problémech, které tato instituce pro město znamenala, bylo roku 1919 zestátněno. Další, ovšem nakonec neprovedený projekt, bylo postavení železniční dráhy spojující jižní Čechy, západní a jižní Moravu. Obecní výbor spolu s Jaroslavem Palliardim rozhodoval také o umístění a zřízení nového hřbitova a o budoucnosti cihelny, která se stala pro město spíše přítěží. Součástí správy města zůstal Palliard i během těžkých válečných let, kdy se finanční situace obce stávala neunesitelnou. Na správě města se podílel i po převratu a nastolení samostatné republiky. Význam tohoto buditele připomíná ulice Palliardiho a pamětní deska umístěna na budově bývalého hejtmanství na ulici Dobrovského (dnes budova Střední školy řemesel a služeb).

4. František Šusta

4.1. Osobní data

František Šusta se narodil 29. září 1868 v Lukově u Moravských Budějovic v rodině panského šafáře. Chodil do obecné školy v Lukově, Jaroměřicích nad Rokytinou a do Moravských Budějovic. V 11 letech odešel studovat do Třebíče na reálné gymnázium. Byl zaměstnán v Městské spořitelně v Moravských Budějovicích. Oženil se v 25 letech. Přednosta soudu v Moravských Budějovicích Plocek rezervoval Šustovi u soudu místo kriminalisty. Za 3 roky si našel místo obecního tajemníka a v r. 1896 místo náčelníka v městské spořitelně.

4.2. Spolkový život

O sokolské dění se zajímal již jako trebičský student. Ani jako voják nezapomínal, že je sokolem. Jako desátník cvičil na veřejném cvičení v Jevišovicích u Znojma. *Cvičiti jen večer v Sokole, je málo, říkává bratr Šusta svým cvičencům o prostných, zvláště před veřejným vystoupením. Než půjdete v noci spát, ještě si to přecvičte radívá cvičencům, když je propouští o 11 hodině v noci. Až ráno vstanete, zase.*²⁵

Na podzim 1892 se vrátil z vojny do Moravských Budějovic, kde se dostal do popředí Sokola. Na poradní schůzi, svolané výborem čtenářsko – zpěváckého spolku Budivoj 9. května 1889 za účelem založení Sokola byl zvolen Šusta do komise, která vypracovala, podepsala a zadala stanovy, a na ustavující valné hromadě 13. července téhož roku zvolen 26 hlasy z 29 odevzdaných – za revizora účtů. Šusta začínal jako 21. letý.

²⁵Jenerál, Emil: Soupis biografí z Moravskobudějovicka

Následujícího roku byl zvolen za jednatele a ustanoven pomahatelem při cvičení. Když se Šusta oženil, řekli činovníci, aby jednotu vedl sám. Šusta dělal náčelníka, jednatele, pokladníka, starostu a krátce celý správní výbor. Šusta jezdil na schůze župy Moravské a pak Obce Moravsko – slezské.

Po založení župy Západomoravské byl 2 roky jejím náčelníkem V roce 1892 byla Západomoravská župa rozdělena na dva okrsky – severní a jižní. Náčelníkem jižního se stal bratr Šusta. Spolupracoval s Janem Máchalem. Spolu s Janem Máchalem se František Šusta většinu svého života staral o rozšíření a upevnění sokolské myšlenky na západní Moravě. Místa jejich sokolské činnosti byla Třebíč, Jihlava, Znojmo, Moravské Budějovice, Velké Meziříčí, Telč. Pracovali jako skuteční bratři – Máchal vedl, radil, Šusta pomáhal a organizoval. Pomáhal pořádat tělocvičné běhy, při dozorech v jednotách, při veřejných cvičeních a sletech i výletech, nýbrž i při sestavování cvičební látky a rozvrhu. Po splnutí Obce Moravsko – slezské s Obcí Českou v jednotu ČOS se vrátil bratr Máchal k župnímu náčelnictví. Šustovi zůstalo sice jenom náčelnictví okrskové, ale pomocníkem Máchalovým v župě již zůstal navždy. Po odchodu bratra Máchala nastoupil František Šusta na jeho místo a zastával funkci župního náčelníka župy plk. Švece – mohl tak udržovat a chránit dědictví Máchalovo i Švecovo. Teprve v lednu 1894 při nových volbách zůstalo Šustovi pouze náčelnictví, které pak vedl nepřetržitě 10 let až do r. 1904, pak po 2 leté přestávce, kdy byl hospodářem od r. 1906 do r. 1911. Roku 1912 byl zvolen starostou a byl jím po celou dobu války do r. 1921, kdy měl mnoho práce s okrskovým náčelnictvím, vyžádal si pouze místostarostenství. Byl nadšeným a houževnatým sokolem a zůstal jím celý život. Šusta byl členem vzdělávacího odboru a zábavního odboru jednoty.

Zastával i úřad hospodářský a to když se stavěla nová sokolovna. *On v pravdě může se hlásiti k těm, již na štít svůj napsali heslo rytířské: Sloužím!*²⁶

Když se splnil sen jeho mládí a konečně oblékl sokolský kroj, přilnul k němu s celou svou duší. Ze zápisu cvičitelského sboru je vidět, že ho vytvořil, cvičil, vzdělával, káral a vychovával. Šusta uvedl do tělocvičny dorost, žactvo i ženy. Za náčelníci vychovával i svoji ženu.

Ať bratr Šusta konal cokoli, necht' jednal kdekoli, všude zračí se sokolská povaha – přímota a ryzost charakteru. V tělocvičné jednotě v Moravských Budějovicích Šusta radí, řídí a upravuje. Postavená tělocvična je jeho dílem a dnes, kdy ruch a život sokolský neobyčejně u nás stoupl, jest to opět bratr Šusta, který ve dne i v noci přemýšlí, jak nejlépe tělocvičnu rozšířiti.

*Podívána je na bratra Šustu před každým veřejným vystoupením jednoty Sokol. Cvičí sám a řídí cvičení denně do 11 až 12 hodin v noci a nezná slitování. Jeho celý život srostl úplně a zcela se Sokolstvím a v Moravských Budějovicích je to již v krvi každého, že nelze si Sokola představit bez Šusty.*²⁷

Starostou jednoty Sokol byl v roce 1918 František Šusta. Chtěl vyřešit situaci ve staré sokolovně u sv. Jana, která už moravskobudějovickým sokolům nestačila. Část pozemků bývalého panského dvora získal pro Sokol darem v roce 1919, část jich sokolská jednota koupila v roce 1924 a část získala přidělením od pozemkového fondu roku 1925. Stavba nové sokolovny byla projednávána na mnoha schůzích výboru a valných hromadách. Vlastní stavba Na Valech začala na jaře 1927 pod vedením stavitele Antonína Babáka. Projekt nesl název „Sokolský hrad“. Byl postaven divadelní sál a kinosál, dále byt sokolníka, krytý ochoz, vestibul, pokladna, vstupní hala, šatna, bufet, galerie, prohloubený prostor pro hudbu, rekvizitárna a šatny pro herce v prvním patře. Potom byla stavba přerušena pro nedostatek financí. Stavba byla dokončena v r. 1929. František Šusta stál v čele Sokola 34 let.

²⁶Jenerál, Emil: Soupis biografí z Moravskobudějovicka

²⁷Noviny Horácko, 10. 3. 1922, str. 3

4.3. Úmrtí

František Šusta zemřel dne 19. ledna 1935 při pravidelném ranním cvičení. Pohřeb se konal 22. ledna v 15 hodin odpoledne. Celé pondělí a úterý se lidé chodili loučit a milovaným Šustou. Z okolí přišlo mnoho vesničanů, zástupci sokolských jednot přišli ze všech západomoravských měst a míst, v nichž jsou sokolské jednoty.

V novinovém článku, který byl otištěn při příležitosti úmrtí Františka Šusty, je napsáno:

Máchal zavolal, Šusta letěl všude tam, kam ho Máchal poslal, ať to bylo kamkoliv, v létě, v zimě, v dešti, v závějích. Ve Františku Šustovi odešel západní Moravě velmi zasloužilý pracovník. František Šusta odešel za svým milovaným synem, jehož hrob chodil denně navštěvovat. Leží teď spolu pod lipkou, do níž František Šusta vdechl všechnen svůj žal i všechnu svou naději a víru v slovanskou sílu. Odpočívej pod ní, drahý příteli, po velké práci v klidu a světlo věčné ať Ti svítí!

Sloužil jsi národu, měl jsi pohřeb národní, národ na Tebe nikdy nezapomene.

Vzpomínka na Tebe bude jej sílit, budeš i po smrti v národě žít.²⁸

4.4. Význam Františka Šusty

František Šusta patří k nejvýznamnějším osobnostem Moravských Budějovic spjatých se Sokolem. Byl u jeho založení a nejvíce se zasloužil o výstavbu sokolovny. Byl náčelníkem, jednatelem, pokladníkem, hospodářem spolku Sokol. Byl také váženým spolupracovníkem sokolské župy plukovníka Švece, kde od roku 1892 zastával funkci župního náčelníka.

²⁸Příloha „Moravská Orlice“ k c. 240 ze dne 21. 10. 1923

Závěr

Josef Purcner, Eduard Špatinka, Jaroslav Palliardi a František Šusta jsou výjimečnými postavami v dějinách Moravských Budějovic. Svým postavením, činností a vlivem se odlišují od ostatních obyvatel Moravských Budějovic. Angažovali se v obecní samosprávě, kde dosáhli vysokých postů (v případě Josefa Purcnera až postu nejvyššího – tedy starosty, Špatinka a Palliardi byli radními, František Šusta byl starostou jednoty Sokol).

Jako součást správy města se zasloužili o rozvoj školství, infrastruktury a zdravotní péče. Jejich výsadní postavení podpořilo také angažování ve spolkovém životě.

Jedním z nejdůležitějších spolků ve městě byl Budivoj. Jméno Josefa Purcnera nalezneme až do jeho smrti u postu předsedy a Eduarda Špatinky u postu místopředsedy Budivoje. Oba působili ve správě dvou peněžních ústavů v Moravských Budějovicích – Vzájemné záložny a Městské spořitelny. Josef Purcner se podílel na založení českého hasičského sboru a Špatinka spolupracoval s městským tajemníkem Adamíkem na vzniku Sokola, jednoho z nejdůležitějších spolků v Moravských Budějovicích. Špatinka se poté stal jeho předsedou. Jako předseda Sokola působil i Jaroslav Palliardi, který se rovněž podílel na založení nových spolků (Pokrokový klub a Volná myšlenka). Starostou jednoty Sokol se stal v r. 1912 František Šusta, na tomto postu setrval do roku 1921.

Důkazem, že si město těchto osobností váží je pojmenování ulic. V Národním domě zvaném Beseda, vybudovaném pro spolek Budivoj, se dodnes konají společenské akce.

Vznik jednoty přinesl téměř okamžitě do města bohatou sportovní činnost a posílil významně činnost na poli kultury a vzdělávání. Veřejná cvičení, několik divadelních her ročně, přednášky, pořádání plesů a sokolské šibřinky. Tyto akce se staly trvalou samozřejmostí.

Ve své práci jsem chtěl připomenout jména a životopis významných osobností, které se velkou měrou podílely na historii našeho města a to především na založení Sokola.

Práce mi dala možnost seznámit se podrobněji s historií města, ve kterém žiji. Po sepsání informací jsem si uvědomil, jak málo znám jména i osudy lidí, kteří byli důležitými postavami pro rozvoj města i regionu.

Díky historickým pramenům, které mi byly němými svědky minulosti, jsem získal představu o období jejich života, seznámil se s událostmi, které se promítly do jejich osudů a porozuměl jsem významu slova Sokol.

Přál bych si, aby jména těchto obyvatel Moravských Budějovic neupadla v zapomnění a aby byla zdrojem informací pro další generace.

Resumé

V první kapitole se práce zaměřuje na životopisná data Eduarda Špatinky, popisuje jeho spolkový život, význam i úmrtí.

Druhá kapitola popisuje stejným způsobem Josefa Purcnera. Třetí a čtvrtá kapitola popisuje životopisy Pallardiho a Šusty.

Poslední kapitola stručně shrnuje historický význam všech představitelů založení Sokola v Moravských Budějovicích.

Literatura

Jenerál, Emil. Soupis biografí z Moravskobudějovicka. Moravské Budějovice 1994

Dějiny Moravských Budějovic. Třebíč 1997

Po stopách významných osobností sokola a České republiky

Památník Tělocvičné jednoty Sokol Moravské Budějovice 1889 – 2009. Moravské Budějovice 2009

Karpíšková, Ludmila: Politické dějiny Moravských Budějovic v letech 1848 – 1918

Diplomová práce. FF MU Brno. Brno 1995

Prameny

Jech, František: Pamětní kniha Moravských Budějovic

Věstník Sokol. župy plukovníka Švece, Mor Budějovice 25. 10. 1923, č. 10, roč. 4

Sněmovní listy

Noviny Horácko 10. 3. 1922

Příloha „Moravská Orlice“ k.c 240, ze dne 21. 10. 1923

Kratochvíl, J. a kol., Český a slovenský exil 20. století, Praha 2002, str. 94.

In: Kratochvíl, J. a kol., Český a slovenský exil 20. století, Praha 2002, str. 94.

Kratochvíl, J. a kol., Český a slovenský exil 20. století, Praha 2002, str. 97 – 106.

Kozáková, Z., Sokolské slety 1882 – 1948, Praha 1994, str. 8, 12.

SOkA Třebíč, f. AM MB, Protokoly o sezeních výborových I 1889 – 1889, inv. č. 64

SOkA Třebíč, f. Budivoj, inv, č. 1, 2, 3, 16, 21

SOkA Třebíč, f. Sokol, inv. č. 1, 28

Waldauf, J., Sokol – malé dějiny velké myšlenky, Luhačovice 2007, str. 107, 108, 116, 117.

Internetové zdroje

<http://mbsokol.cz/>

<http://www.sokol.eu/>

<http://www.sokol-cos.cz/COS/sokol.nsf/pages/prvni-roky-sokola-E2DD>.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Purcner

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Palliardi

Přílohy – seznam

Příloha č. 1: Fotografie Eduarda Špatinky

Příloha č. 2: Fotografie Josefa Purcnera

Příloha č. 3: Fotografie Jaroslava Pallardiho

Příloha č. 4: Fotografie Františka Šusty

Příloha č. 5: Členský průkaz Františka Šusty v letech 1925 - 1927

Příloha č. 6: Členský průkaz Františka Šusty v letech 1928 - 1930

Příloha č. 7: Členský průkaz Františka Šusty v roce 1934

Příloha č. 8: Členský průkaz Františka Šusty v letech 1925 – 1928

Příloha č. 9: Pozvání k poradní schůzi 9. května 1889, na níž usneseno, založiti v Mor. Budějovicích „Sokola“

Příloha č. 1

Fotografie Eduarda Špatinky

převzato z: Archiv Moravské Budějovice

Příloha č. 2

Fotografie Josefa Purcnera

převzato z: Archiv Moravské Budějovice

Příloha č. 3

Fotografie Jaroslava Pallardiho

převzato z: Archiv Moravské Budějovice

Příloha č. 4

Fotografie Františka Šusty

převzato z: Archiv Moravské Budějovice

Příloha č. 5

Členský průkaz Františka Šusty v letech 1925 - 1927

Příloha č. 6

Členský průkaz Františka Šusty v letech 1928 - 1930

Naše věc není pro strany, ale pro národ veškerý.
Tyrš.

Budtež spolkem bratří svorných, nerozdvojených ni náhledy politickými, ani náboženskými: bohatý buď bratrem toho, jemuž osudem méně přisouzeno; kdo duševními silami pracuje ku zdatu vlasti, buď upřímným bratrem toho, jehož ruce zdobí mozole práce poctivé.
Fügner.

„NI ZISK, NI SLÁVU“

Československá Obec Sokolská, jejíž jsi členem, čítala dne 31. prosince 1925 členstva 334.738, dorostu 70.406 a žactva 143.131, sdružených ve 3.124 jednotách a pobočkách, které jsou rozděleny v 53 župách.

Každý pravý, opravdu uvědomělý Sokol bude strážcem, tedy politickým a sociálním pracovníkem naší republiky, naší demokracie.
T. G. Masaryk.

... ta každodenní, ta ustavičná a přece neukázalá činnost tady je rozhodná ...
Tyrš.

1928

1929

1930

C. kat. 1808

Členský průkaz

**ČESKOSLOVENSKÁ
OBEC SOKOLSKÁ**

 starosta.

 jednatel.

Šusta František
 jest od 13/7 1889
 členem sokolské jednoty Mr. Budějovicích

Fr. Šusta

starosta: *Fr. Šusta*
 jednatel: *Fr. Šusta*

Dle výnosu mírn. jeznic 57.107-1113 z 11./XI. 1921.

Potvrzení o vykonaném platu za kalendářní čtvrtletí po sobě jdoucí.

1928	1929	1930
		
		
		
		

Příloha č. 7

Členský průkaz Františka Šusty v roce 1934

Naše věc není pro strany, ale pro národ veškerý.
Tyrš.

Buďtež spolkem bratří svorných, nerozdvojených ni náhledy politickými ani náboženskými; bohatý buď bratrem toho, je muž osudem méně přisouzeno; kdo duševními silami pracuje ku zdaru vlasti, buď upřímným bratrem toho, jehož ruce zdobí mozole práce poctivé.
Fügner.

„NI ZISK, NI SLÁVU“

Československá obec sokolská, jejíž jsi členem, čítala dne 31. prosince 1930 359.463 členy, dorostu 72.498 a žactva 229.809, sdružených ve 2.867 jednotách a 264 pobočkách, které jsou rozděleny v 52 župách.

Každý pravý, opravdu uvědomělý Sokol bude strážcem, tedy politickým a sociálním pracovníkem naší republiky, naší demokracie.
T. G. Masaryk.

... ta každodenní, ta ustavičná a přece neukázalá činnost tady je rozhodná...
Tyrš.

Železniční známka

Železniční známka

Č. kat. 1808/8

Členský průkaz

ČESKOSLOVENSKÁ

OBEC SOKOLSKÁ

starosta

jednatel

25. V 1934

25. V 1934

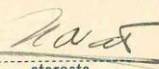
Bratr

František Šusta

jest od 13. VII 1889 členem

Tělocvičné jednoty Sokol v Mor. Budějovicích

Plukovníka Švece Třebíč

starosta

jednatel

Dle výnosu min. železnic 57.187-III/3 z 11. XI. 1921.

Potvrzení o vykonaném platu za kalendářní čtvrtletí po sobě jdoucí

1934	19.....	19.....
1 1934 ČSs	I.	I.
2 1934 ČSs	II.	II.
3 1934 ČSs	III.	III.
4 1934 ČSs	IV.	IV.

Při zkouškách zdatnosti zařaděna do stupně:

Příloha č. 8

Členský průkaz Františka Šusty v letech 1925 - 1928

Příloha č. 9

Pozvání k poradní schůzi 9. května 1889, na níž usneseno, založiti v Mor. Budějovicích „Sokola“

